

Грицик Н.О.

*здобувач 1 курсу магістратури кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права
Чернівецького юридичного інституту
Національного університету «Одеська юридична академія»*

СЕУЛЬСЬКА ДЕКЛАРАЦІЯ ЯК ВЗІРЕЦЬ ПОВЕДІНКИ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

Сеульська декларація, в якій зазначається, що правоохоронні органи є важливим елементом для забезпечення основних прав людини, збереження життя та майна, захисту невинних, визнає, що корупція може зруйнувати ефективне функціонування будь-якого суспільства та зменшити рівень спроможності правоохоронних органів виконувати свою місію [4]. Корумпований працівник правоохоронних органів підриває довіру до себе та довіру громадськості до держави в цілому, і, зокрема, до державної служби та правоохоронних органів, перешкоджає здійсненню правосуддя а, отже, він неефективний у боротьбі зі злочинністю, беручи до уваги той факт, що з корупцією можна ефективно боротися лише за умови дотримання цілісного підходу та в рамках всеосяжних національних та міжнародних зусиль держав-членів Міжнародної організації кримінальної поліції (ІНТЕРПОЛ) [1].

Головним пріоритетом усіх правових держав має бути знищення корупції в правоохоронних органах. Це, в свою чергу, вимагає твердого зобов'язання на найвищому політичному та адміністративному рівнях щодо встановлення та підтримання найвищих стандартів доброчесності на всій державній службі, особливо в рамках правоохоронних органів [3, с. 69].

Беручи до уваги фактори, зазначені в Сеульській декларації, вважаємо, що національна програма доброчесності для правоохоронних органів повинна враховувати такі ключові елементи:

1. Забезпечення трьохрівневого підходу щодо боротьби з корупцією: на освітньо-профілактичному рівні, проведення оперативно-розшукових робіт та організація ефективних зв'язків з громадськістю.

2. Створення кодексу поведінки та етичного кодексу для працівників правоохоронних органів, прийняття та впровадження такого кодексу на законодавчому рівні.

3. Доопрацювання процесу підбору на службу, включаючи перевірку доброчесності, усні співбесіди та попереднє тестування, щоб якомога більше визначити ступінь доброчесності заявника, не враховуючи статус, стать, расу, релігію чи політичні переконання.

4. Через транснаціональний характер злочинності, який вже вкорінився у світі та прояви якого спостерігаються й на Україні, правоохоронним органам важливо співпрацювати з усіма юридично уповноваженими відомствами та їх представниками у здійсненні правосуддя як на національному, так і на міжнародному рівні, а також заохочувати співпрацю з усіма суб'єктами, що мають серйозні наміри щодо боротьби зі злочинністю загалом, а також конкретно з корупцією.

5. Усі працівники правоохоронних органів повинні отримувати постійну та якісну професійну підготовку та освіту з усіх аспектів, що стосуються правоохоронних органів, з особливою увагою до етики та доброчесності.

6. Керівні структури, які беруть участь в антикорупційних ініціативах, повинні нести відповідальність за:

- щорічний перегляд звітів про майновий стан та зобов'язання усього персоналу відповідно до національного законодавства;
- забезпечення відповідальності та прозорості підрозділів перед громадою;
- фактори моніторингу, які допоможуть визначити прояви корупції;
- виявлення слабких сторін в робочих методах, адміністративно-правових процесах;
- забезпечення впровадження та підтримання належних процедур внутрішнього та зовнішнього аудиту;
- використання досягнень інформаційних технологій та забезпечення доступності цих інструментів для всього персоналу;
- створення відповідних структур для захисту свідків та інформаторів;

- забезпечення ефективних та швидких процедур розгляду та вирішення скарг громадян [2].

8. Заробітна плата, яку отримують працівники правоохоронних органів, повинна бути достатньою, щоб забезпечити їм гідний та достойний рівень життя.

Кодекс поведінки працівників правоохоронних органів.

Основними обов'язками працівників правоохоронних органів є захист життя та майна, забезпечення та збереження громадської безпеки, запобігання та розкриття кримінальних правопорушень. Для виконання цих обов'язків правоохоронці отримують відповідні повноваження, а отже, громадяни мають право очікувати від них найвищих стандартів поведінки.

Кодекс поведінки працівників правоохоронних органів, який вже давно використовується в країнах-членах ЄС, визначає перш за все принципи, якими керується поведінка правоохоронців.

Якщо співробітники мають право розсуду та оперативної самостійності при здійсненні своїх повноважень, Кодекс не прагне обмежити цей розсуд; він, швидше, має на меті визначити параметри поведінки, у межах яких слід здійснювати цю свободу розсуду. Кодекс застосовується до поведінки працівників правоохоронних органів у всіх чинах під час виконання ними своїх службових обов'язків, або під час перебування поза службою, якщо проступки таких осіб є досить серйозними, щоб вказувати на те, що особа не здатна залишатися правоохоронцем або підриває довіру громадськості до професії або своєї організації. Кодекс має застосовуватися розумно та об'єктивно. Там, де є санкції за неправомірні дії, буде належним чином враховано ступінь необережності чи свідомої провини, а також характер та обставини поведінки поліцейського. Саме тому важливо вже сьогодні розглядати прийняття такого кодексу в Україні і підсвідомо втілювати в життя наступні принципи діяльності правоохоронців [5]:

Чесність та доброчесність. Надзвичайно важливо, щоб громадяни вірили у чесність та доброчесність своїх правоохоронців. Правоохоронні органи повинні бути відкритими та правдивими у своїх відносинах, уникати неналежного утримання будь-якої особи, чесно виконувати свої обов'язки.

Справедливість і толерантність. Правоохоронці несуть особливу відповідальність за справедливість та неупередженість у стосунках з громадянами та колегами, ставлячись до всіх ввічливо і поважно. Працівники повинні уникати фаворитизму окремої людини чи групи, а також усіх форм віктимізації або дискримінації.

Застосування сили та зловживання владою. Посадові особи ніколи не повинні свідомо застосовувати більше сили, ніж необхідно, а також не повинні зловживати своїми повноваженнями.

Виконання обов'язків. Правоохоронці повинні бути сумлінними та старанними при виконанні своїх службових обов'язків. Професійно виконувати свої службові обов'язки та вдосконалювати професійні знання та компетентність.

Дотримання чинного законодавства. Повинні дотримуватися вимог нормативно-правових актів, посадових (функціональних) обов'язків, наказів керівництва та норм своєї організації. Працівники повинні підтримувати своїх колег у виконанні ними законних обов'язків та протистояти будь-якій неналежній поведінці.

Конфіденційність. Інформація, яка надходить у розпорядження правоохоронного органу, повинна розглядатися як конфіденційна. Вона не повинна використовуватися для особистої вигоди, а також не повинна передаватися іншим сторонам. Службовці повинні поважати конфіденційну інформацію про правоохоронну політику та спецоперації, якщо вони не уповноважені розголошувати її під час виконання своїх обов'язків. Особисті коментарі не повинні озвучуватися у такий спосіб або за обставин, які можуть зашкодити довірі громадськості до організації чи до професії.

Знецінення життя. Під час виконання службових обов'язків співробітники не повинні вживати алкоголь, якщо вони спеціально для цього не уповноважені. Працівники не повинні вживати незаконну наркотичну речовину як на службі, так і поза нею. Поліцейський, якого несподівано викликають на службу, повинен мати можливість, не ризикуючи дискредитуватися, сказати, що він або вона вживали алкоголь і, можливо, не готові до чергування.

Зовнішній вигляд. Крім випадків, коли обов'язки передбачають інше, поліцейські завжди повинні мати належний зовнішній вигляд, перебуваючи на службі в уніформі або в простому одязі.

Загальна поведінка. Працівники правоохоронних органів, як на службі, так і поза нею, не повинні поводитись так, що може призвести до дискредитації їх організації чи професії. Цей принцип стосується і колишніх правоохоронців.

Співпраця та партнерство. Правоохоронці повинні співпрацювати та допомагати іншим органам та установам, які уповноважені розкривати та запобігати повторному вчиненню злочинів в межах однієї юрисдикції та за її межами, за згодою компетентних органів у кожній юрисдикції.

Щоб бути по-справжньому справедливим, суспільство повинно дотримуватися високих стандартів доброчесності та відверто протистояти корупції. З цією метою необхідно дотримуватися високих стандартів та приймати активну участь у боротьбі з усіма формами корупції за допомогою ефективної правоохоронної діяльності, профілактики та відповідної освіти.

Список використаних джерел:

1. Criminal justice assessment toolkit - United Nations Office on Drugs and Crime, 2006. URL: https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/cjat_eng/CJAT_Toolkit_full_version23Mar10all.pdf (дата звернення 08.02.2021).

2. European Platform for Policing and Human Rights, "Police and NGOs: why and how human rights NGOs and police services can and should work together" (2004).

3. International Council on Human Rights Policy, Corruption and Human Rights, p. 69. URL: https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/9B49DD6CB2609631492575BB001B821D-Corruption_HRts.pdf (дата звернення 10.02.2021).

4. Seoul Declaration adopted in Assembly resolution AGN/68/RES/4 of the International Criminal Police Organization (INTERPOL). URL: <file:///C:/Users/criti/Downloads/GA-2001-70-RES-04%20-%20Global%20Standards%20to%20Combat%20Corruption%20in%20Police%20ForcesServices.pdf> (дата звернення 08.02.2021).

5. Supporting the initiatives of the Interpol Group of Experts on Corruption. Adopted at the sixty-eighth session of the INTERPOL General Assembly, Seoul, 8-12 November 1999.